

ГАРМОНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Тютюник М.М., студентка

Науковий керівник: Ковальова Т.В., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На сьогоднішній день МСФЗ є ефективним засобом міжнародної інтеграції та частиною сталого економічного розвитку для України. Використання МСФЗ має суттєві переваги перед П(С)БО для більшості підприємств та користувачів їхньої фінансової звітності. А для швидкої та ефективної гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності з міжнародними стандартами необхідно розробити таку систему правових засад та методологічних підходів, які б давали змогу удосконалювати та модернізувати аспекти ведення бухгалтерського обліку та звітності в Україні [1].

На думку К. Утенкової, І. Горковенко та О. Ковальової, запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у практику вітчизняних підприємств пов'язано з необхідністю формування в Україні сприятливих умов для участі у міжнародному співробітництві, виходу на міжнародні ринки [2].

Закордонні практики А. Алон та П. Дваєр окреслили транснаціональні та внутрішні фактори, які вплинули на рішення щодо прийняття МСФЗ на ранньому етапі, тобто до їх обов'язкового використання лістинговими компаніями у країнах ЄС з 2005 р. [3].

Професори Гарвардського Університету К. Романна та Е. Слеттен в основу дослідження процесу впровадження МСФЗ ставлять економічну теорію мереж та приходять до висновку, що країни більш схильні впроваджувати МСФЗ, якщо їх партнери або країни, які розташовані в одному географічному континенті, застосовують МСФЗ [4].

Серед українських вчених значну увагу розвитку процесу реформування вітчизняної системи обліку взагалі, та вдосконаленню обліку виробничих запасів зокрема, було приділено С. Ф. Головим, який разом з Н. В. Костюченко оприлюднили перший практичний посібник щодо застосування міжнародних стандартів [5].

Водночас вітчизняними науковцями не було приділено достатньо уваги питанням аналізу обсягу застосування МСФЗ суб'єктами

господарювання в Україні, які, згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6] зобов'язані їх застосовувати (mandatory IFRS adoption) або самостійно визначати доцільність їх використання (voluntary IFRS adoption) [7].

Як влучно зазначає В. Б. Моссаковський, зміна методики формування виробничих витрат за елементами згідно МСФЗ призводить до того, що у звітності знаходять відображення дані, які відсутні в аналітичному управлінському обліку. Це зводить нанівець всю систему управлінського обліку і робить неможливим проведення економічних досліджень з питань виробничої діяльності підприємств галузі [8].

Проте, як наголошує професор С. Ф. Голов, в основу МСФЗ покладено облікові традиції англосаксонської парадигми, котрі сформовані в умовах системи загального права. Тому імплементація МСФЗ в правове поле країн, законодавство яких ґрунтується на традиціях римського права створює додаткові складнощі. Однією з проблем є синхронізація змін нормативно-правової бази та практичного запровадження МСФЗ [9].

Важливої актуальності набувають підходи до організації процесу переходу на складання фінансової звітності за МСФЗ.

На думку О. В. Харламової, інсорсинг є явним «лідером» з оперативності прийняття рішень і гнучкості процесу трансформації, відповідальності працівників та збереженні конфіденційної інформації. Проте косорсинг створює більше можливостей для працівників компанії, які задіяні в процесі переходу на складання МСФЗ-звітності, забезпечує високу якість фінансової звітності. Аутсорсинг супроводжується суттєвими ризиками. За результатами досліджень справедливим представляється висновок про те, що косорсинг, тобто сумісна робота як внутрішнього персоналу компанії, так і залучених фахівців, є найоптимальнішим варіантом організації переходу на складання фінансової МСФЗ-звітності [10].

Фінансовий стан підприємства, а отже, і його успішна діяльність значною мірою залежать від наявності та ефективного управління своїми запасами, тобто товарно-матеріальними цінностями. Необхідність ефективної організації обліково-аналітичного процесу саме виробничих запасів об'єктивно обумовлена такими чинниками як [11]:

- несвоєчасне забезпечення виробництва необхідною сировиною і матеріалами;
- надлишкове накопичення запасів на складах підприємства;
- виникнення втрат споживчих властивостей запасів і неможливість їх подальшого використання у технологічному процесі;
- наявність збоїв та простої на підприємстві;
- невиконання договірних зобов'язань перед покупцями і замовниками тощо.

Зазначені чинники обумовлюють застосування різних підходів до управління запасами, які, у свою чергу, обумовлюють різні способи організації обліково-аналітичного процесу.

Щодо розкриття поняття «запаси», то вони практично ідентичні, визначаються як активи, що утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, а також утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг. Окрім цього, національні положення додають: «утримуються для управління підприємством». На нашу думку, таке доповнення є доречним, адже запаси також використовуються на підприємстві для потреб управління, а саме, заготівлі, збереження та реалізації.

МСБО 2 порівняно з П(С)БО 9 не виділяють в окрему групу запасів МШП. Хоча, згідно з п. 8 МСБО 16 «Основні засоби», запасні частини та допоміжне обладнання, як правило, відображаються як запаси та визнаються в прибутку чи збитку в процесі їхнього споживання, запасні частини та резервне обладнання розглядаються як основні засоби, якщо суб'єкт господарювання очікує, що використовуватиме їх протягом більше одного періоду. П(С)БО 9 також визначає МШП як запаси за умови, що вони використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року. Однак, на відміну від міжнародних вимог, згідно з п. 23 національні стандарти визначають, що вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідними особами протягом строку їх фактичного використання.

Література.

1. Голов С. Міжнародні стандарти фінансової звітності: зміни та поширення [Текст] / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 8/9. – С. 43-55.
2. Утенкова К. Формування облікової політики як фактора управління діяльністю підприємства / К. Утенкова, І. Горковенко, О. Ковальова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 3. – С. 18-26.
3. Alon A. Early Adoption of IFRS as a Strategic Response to Transnational and Local Influence / A. Alon, P. D. Dwyer // The International Journal of Accounting. – 2014. – Vol. 49. – P. 348–370.
4. Romanna, K. Why Countries Adopt International Financial Reporting Standards? / K. Romanna, E. Setten // Working Papers. – 2009. – № 09-102. – 49 p.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами / С. Голов, В. Костюченко. – Х. : Фактор, 2007. – 976 с.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (за станом на 01.01.2014 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
7. Яцунська О. С. Процес упровадження МСФЗ в Україні / О. С. Яцунська // Бізнес Інформ. – 2016. – № 3. – С. 173-182.
8. Моссаковський В. Б. Про необхідність перебудови бухгалтерського обліку в Україні / В. Б. Моссаковський // Облік і фінанси. – 2015. – № 3 (69). – С. 34-40.
9. Голов С. Нормативні обмеження застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 2. – С. 2-11.
10. Харламова О. В. Варіанти організації процесу переходу на складання фінансової МСФЗ-звітності / О. В. Харламова // Бізнес Інформ. – 2015. – № 9. – С. 266–270.
11. Кудіна О. М. Процесно-орієнтована система управлінського обліку виробничих запасів промислового підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Кудіна // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2015. - № 2. – Режим доступу : <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=3829>